

ПРО НАГАЛЬНУ ПОТРЕБУ ПІДГОТОВКИ КЛІНІЧНИХ ПСИХОЛОГІВ В МАГІСТРАТУРІ

Геннадій СЛАБКИЙ,
доктор мед. н., професор, завідувач кафедри наук про здоров'я
Олена ЯЦИНА,
доктор психол. н., професор, професор кафедри наук про здоров'я
Надія РУСАНЮК,
асистент кафедри наук про здоров'я
ДВНЗ «УжНУ»,
Ужгород, Україна

За оцінками МОЗ України, внаслідок війни близько 15 млн. українців потребуватимуть психологічної допомоги, при цьому близько 3-4 млн. людей потребуватимуть фармакологічного лікування. За прогнозами, після війни кожний п'ятий матиме негативні наслідки для психічного здоров'я [1]. З чого випливає, що вже сьогодні та у повоєнний період соціальна затребуваність спеціалістів з клінічної психології та психологічної реабілітації, яких на ринку праці ще в довоєнний час бракувало, зростатиме внаслідок психологічного травмування величезної кількості людей.

З огляду на зазначену актуальність і соціальну затребуваність щодо розв'язання проблеми, Міністерство охорони здоров'я підсилило мультидисциплінарні команди спеціалістами у галузі психології, що надають психологічну та реабілітаційну допомогу [2]. Відтак, з метою забезпечення ефективності надання мультидисциплінарної паліативної та реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я введено посаду **клінічний психолог з вищою немедичною освітою за спеціальністю «Психологія» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки»**. До роботи на посаді «клінічний психолог» допускають людей, які здобули ступінь магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Психологія», за умовою до 1 січня 2026 року пройти спеціалізацію за фахом «Клінічна психологія». Той, хто працевлаштований на посаду психолога або практичного психолога закладу охорони здоров'я до 1 січня 2023 року, має стаж роботи у системі охорони здоров'я понад 5 років та

переводиться на посаду «клінічний психолог», має право до 1 січня 2026 року пройти спеціалізацію за фахом «Клінічна психологія» зі скороченим терміном підготовки, що визначає заклад вищої (післядипломної) освіти в кожному випадку окремо і може становити від 1 до 3 місяців.

Зазначене зумовлює **нагальність якісної підготовки спеціалістів закладами вищої освіти**. З 2021 року на факультеті здоров'я та фізичного виховання ДВНЗ «УжНУ» здійснюється підготовка бакалаврів спеціальності 053 Психологія за ОПП «Клінічна психологія», а з 2023 року розпочнеться підготовка магістрів психології за освітньою програмою «Клінічна психологія та психологічна реабілітація».

Метою нашої роботи є висвітлення змісту завдань підготовки майбутніх спеціалістів з клінічної психології.

Як відомо, клінічна психологія – прикладна галузь психології, в якій розглядаються психічні явища, характерні для певних захворювань і виконується діагностика особистісних відхилень. Діяльність клінічного психолога пов'язана з гармонізацією психологічного здоров'я людини, підвищенням його адаптаційних можливостей і психологічною реабілітацією. Як самостійний напрям ця галузь здатна вирішити ряд завдань:

- здійснювати клініко-психологічні дослідження
- виявляти вплив різних психологічних і психосоціальних чинників на виникнення відхилень у поведінці особистості дитини
- з'ясувати зміни різних функцій психіки при соматичних і психічних проблемах
- досліджувати типологію особистості та визначати можливі реакції людини на захворювання
- досліджувати поведінку, яка є відхиленням від норми і позначається на реакціях людини в різних сферах соціального життя
- здійснювати психокоррекцію та профілактику, консультування та психотерапію людей з різними проблемами.

Робота клінічного психолога у сфері психічного здоров'я охоплює сьогодні різні напрямки – першу психологічну допомогу, кризову інтервенцію,

профілактику ПТСР, терапію втрати і горювання та багато інших питань, що вказує на її надзвичайну важливість і затребуваність як сфери діяльності. Відтак, метою освітньої програми «Клінічна психологія та психологічна реабілітація» є забезпечення підготовки магістрів за спеціальністю «Психологія» галузі знань «Соціальні та поведінкові науки» для подальшої професійної роботи у психологічних, реабілітаційних та кризових центрах, закладах охорони здоров'я, завданням якої є надання якісної консультативної, клініко-психологічної реабілітаційної допомоги. Модель навчання за магістерською програмою «Клінічна психологія та психологічна реабілітація» поєднує в собі засвоєння теоретичних знань та практичне навчання під супроводом висококваліфікованих фахівців з практичним досвідом, залучення студентів до майстер-класів, вебінарів з провідними спеціалістами в галузі психології та психотерапії, до польових досліджень на базах практики (клінічні установи, реабілітаційні центри, ін.). Програмою передбачено вивчення освітніх компонентів, спрямованих на розширення знань з впровадження оптимальних сучасних психотехнологій з психологічної реабілітації, а також набуття вмінь у наданні психологічної допомоги при кризах розвитку особистості та травмувальних життєвих ситуаціях; моделювання та здійснення психопрофілактичних заходів для подолання психотравм, стресових розладів, інших негативних психологічних наслідків; практикування копінг-стратегій як засобів емоційної регуляції.

Варто розуміти, що на відміну від психіатрії, об'єктом уваги якої є різні патології (епілепсія, шизофренія, різні психози), що вимагають лікування в спецустановах, клінічною психологією вивчаються «прикордонні» (межові) відхилення і дезадаптації – порушення здатності організму пристосовуватися до нових умов.

Таким чином, перевагою впроваджуваних освітніх програм є актуальність, практичність та націленість на результат. Важливо і те, що збільшення пропозицій на ринку освітніх послуг дозволить майбутнім випускникам отримати роботу у психологічних, реабілітаційних та кризових центрах, закладах охорони здоров'я, а також займатись індивідуальною

практикою, надаючи якісну клініко-психологічну реабілітаційну та консультативну допомогу.

Література

1. Слово і діло. Аналітичний портал. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/06/07/novyna/suspilstvo/pislya-vijny-psyholohichna-dopomoha-znadobytsya-shhonajmenshe-15-mln-ukrayincziv-lyashko>
2. Наказ МОЗ України від 30.09.2022 № 1782 «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2002 року № 385.